

GABRIELA KUBÍKOVÁ. DOBRÉ ŽIVOTNÍ PODMÍNKY
HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT V PRÁVU EVROPSKÉ UNIE.
PRAHA: WOLTERS KLUWER ČR, 2024, 240 S.
ISBN 978-80-7676-978-6 (VÁZ.)

Recenzovaná monografie JUDr. Gabriely Kubíkové, Ph.D., zaměřená na téma z oblasti práva životního prostředí v EU, vznikala postupně v letech 2019 až 2023 v rámci jejího studia v doktorském studijním programu Teoretické právní vědy – Právo životního prostředí na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Text monografie *Dobré životní podmínky hospodářských zvířat v právu Evropské unie* vychází z její obhájené dizertační práce v červnu 2023. Dizertační práce obdržela v polovině prosince 2024 Cenu Zdeňka Madara, kterou uděluje od loňského roku Česká společnost pro právo životního prostředí.

Dle mého názoru monografie *Dobré životní podmínky hospodářských zvířat v právu Evropské unie* (dále jen „recenzovaná monografie“) představuje aktuální, společensky závažnou a právně náročnou problematiku v oblasti zvláštní části systému práva životního prostředí, kterou je právní úprava dobrých životních podmínek hospodářských zvířat. Jedná se o právní problematiku, jejíž společenská důležitost v posledních deseti letech neustále stoupá, a to primárně vzhledem k etickým a environmentálním obavám spojeným s intenzivní živočišnou výrobou a rostoucímu tlaku společnosti na zvýšení úrovně právní ochrany zvířat. K určitému posílení v rovině primárního práva sice došlo zařazením čl. 13 do Smlouvy o fungování EU, avšak v praxi to zas až takový posun v efektivitě prosazování ochrany zvířat nepřineslo, což mimo jiné autorka v recenzované monografii oprávněně kritizuje.

Autorka využila při psaní také zkušenosti ze svého zahraničního studia v Dánsku (Aarhus Universitet) a pracovní pozice v Belgii (ve Výboru Evropského parlamentu pro zemědělství a rozvoj venkova a na Generálním ředitelství pro zdraví a bezpečnost potravin Evropské komise), a tudíž není divu, že se zaměřila na oblast evropského unijního práva. Cílem recenzované monografie byla kromě poskytnutí obecného přehledu o roli EU v ochraně hospodářských zvířat také analýza recentní právní úpravy v oblasti *welfare*, tj. dobrých životních podmínek zvířat, a to jak z hlediska jejího obsahu při porovnání s vědeckými poznatky, tak z hlediska její aplikace v praxi. Na základě této analýzy a komparace pak autorka formulovala doporučení, která by mohla vést k nápravě nejzávažnějších nedostatků identifikovaných v textu recenzované monografie a případně i zlepšit úroveň právní ochrany hospodářských zvířat v EU.

Text recenzované monografie je strukturován do pěti tematických kapitol, které zkoumají, jakým způsobem je zajištěna právní ochrana hospodářských zvířat v právu EU, zda je tato ochrana schopna zajistit dobrou úroveň *welfare* zvířat, popř. jak by bylo možné tento stav legislativně zlepšit, pokud tomu tak není.

První kapitola se zaměřuje na pojem *welfare* zvířat a jeho chápání v právu EU. Autorka popisuje vývoj legislativní úpravy v EU a její vztah k mezinárodnímu právu,

zejména úmluvám Rady Evropy. Poté popisuje roli orgánů EU v ochraně hospodářských zvířat na unijní úrovni a krátce také roli občanské společnosti, zájmových skupin a jejich působení na orgány EU. Jejich vliv v této oblasti rozhodně nelze považovat za zanedbatelný. Historický vývoj ochrany hospodářských zvířat v primárním a sekundárním právu EU má pomoci pochopit, proč vůbec Evropská unie začala chránit hospodářská zvířata a jak tyto kořeny ovlivnilo mezinárodní právo. Druhá kapitola nabízí přehled konkrétních nejvýznamnějších prostředků, které unijní právo k ochraně a prosazování dobrých životních podmínek hospodářských zvířat využívá. Jde o nástroje koncepční, administrativní a ekonomické. Odděleně od právní úpravy konvenčních chovů hospodářských zvířat je probrána oblast ekologického zemědělství, která přináší přísnější standardy pro chov zvířat. Kromě toho kapitola zmiňuje nástroje účastnické demokracie, jež má veřejnost k dispozici k tomu, aby prosazovala silnější ochranu hospodářských zvířat. Jak autorka uvádí již v předchozí kapitole, vliv veřejnosti na činnost EU v této oblasti v posledních letech stále sílí. Třetí kapitola se pak věnuje samotným principům, povinnostem a standardům v unijní legislativě, přičemž se autorka soustředila na požadavky na chov hospodářských zvířat. Čtvrtá kapitola je zaměřena na požadavky unijního práva na přepravu hospodářských zvířat, ať již vnitrouijně, či do třetích zemí (včetně námořní přepravy). Pátá kapitola rozebírá požadavky unijního práva na postupy při usmrcování hospodářských zvířat (na jatkách, mimo jatka). Strukturu recenzované monografie považuji za logickou a systematickou.

Vše pak autorka vygradovala ve výborných závěrech a funkčním doslovu. Na rozdíl od autorky, která při psaní doslovu ještě nemohla vědět, jak dopadnou volby do Evropského parlamentu v červnu 2024, nyní již víme, že od 1. prosince 2024 je ustavena nová Evropská komise, jejíž součástí je i komisař pro *welfare* zvířat. Snad se tedy Gabriele Kubíkové splní její úvaha v doslovu monografie, že EU bude věnovat ochraně hospodářských zvířat více prostoru.

Gabriela Kubíková prokázala schopnost samostatné tvůrčí vědecké práce, jakož i schopnost její výsledky kvalifikovaným způsobem dále zprostředkovat, o čemž svědčí tato monografie. Její výzkum může dále posunout vývoj poznání v této oblasti práva životního prostředí na úseku ochrany zvířat, a navázat tak například na poslední podstatnou monografii na tomto úseku, byť širšího zaměření, která vyšla již před 11 lety: MÜLLE-ROVÁ, H. – STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, 492 s.

Recenzovaná monografie Gabriely Kubíkové vyšla na podzim 2024 v nakladatelství Wolters Kluwer ČR, které se programově a dlouhodobě zabývá vydáváním publikací (včetně monografií a komentářů k zákonům) z oblasti práva životního prostředí. Budiž mu za to velké poděkování. A přidávám poděkování i za pěknou knihu, kterou svojí péčí přispělo k šíření povědomí o tomto v podstatě smutném tématu, jakým zajištění dobrých životních podmínek hospodářských zvířat bohužel stále je.

doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.
Právnická fakulta Univerzity Karlovy
stejskal@prf.cuni.cz

DOI: 10.14712/23366478.2025.13